

sektoru autorica vidi okrupljavanje zemljišta, inventarizaciju zemljišta i kultura te edukaciju nositelja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. U sekundarnom sektoru izlaz iz problema vidi u prestrukturiranju i decentralizaciji, tržišnoj orijentaciji, promjnei strukture radne snage i boljoj prometnoj povezanosti. Također, u tercijarnom i kvartarnom sektoru potrebna je decentralizacija. Kao nužan preduvjet bilo kakvih mjera nameće se demografska analiza prostora čime autorica završava ovo poglavlje. U zaključku (str. 219-221), autorica u sedam točaka iznosi spoznaje do kojih je došla iscrpnom analizom u ovom radu. Valja istaknuti i bogatu opremu knjige čiji je sastavni dio 133 slika (dijagrama), 110 tablica i 46 nenumeriranih fotografija. Na kraju se još nalazi vrijedan popis izvora (94) i literature (124 referenci) (str. 222-228) koji može poslužiti i pomoći svima onima koji se profesionalno bave ovim krajem ili su pak, poput autorice, zaljubljenici u Ludbrešku Podravinu - zavičaj kojem se autorica na lijep način odužila, a čitateljima ga približila.

Ivan Zupanc

**ALBUM PREDAKA, ZBORNİK ZAVIČAJNE POVIJESTI, HRVATSKA UDRUGA
NASTAVNIKA POVIJESTI I ŠKOLSKA KNJIGA, 2009, STR. 189.**

Album predaka - Zbornik zavičajne povijesti objavila je Hrvatska udruga nastavnika povijesti u suradnji sa Školskom knjigom, koji bi trebao pomoći nastavnicima povijesti u unapređivanju i osuvremenjivanju nastave, posebice nastave zavičajne povijesti. To je ovim zbornikom na neki način i ostvareno. Urednički odbor čine članovi Hrvatske udruge nastavnika povijesti: Tvrtko Božić (glavni urednik), Nikola Damjanović, Katarina Domljanović, Suzana Pešorda, Jelena Šilje Capor te Ivona Savić.

Kako je povijest okoliša (ekohistorija) postala sastavni i neizostavni dio istraživačkog rada vezanog i uz zavičajnu povijest, ona u određenoj mjeri prožima sve objavljene projekte, radionice i samostalne istraživačke radove, a na kraju zbornika u članku Hrvoje Petrića *Povijest okoliša (ekohistorija) i zavičajna povijest* dan je izvrstan teoretsko praktičan prikaz uloge ekohistorije u zavičajnoj povijesti i mogućnost implementacije u nacionalni ili školski kurikulum. Vjerujemo da će nastavnici i sastavljači kurikuluma pronaći u tom članku, kao i u Zborniku u cjelini elemente koji će postati sastavni dio kurikuluma nastave povijesti, posebice povijesti okoliša koju bi, ako želimo uistinu suvremenu nastavu povijesti, trebalo implementirati u redovnu nastavu, ali još više kroz izbornu nastavu kao zavičajnu povijest okoliša. Ili kako to formulira Hrvoje Petrić: *„To bi značilo da će, primjenjujući ekohistorijski pristup nastavi povijesti, u realizaciji eventualno novih programa, koji obuhvaćaju kompleksna znanja iz povijesti okoliša, historičari morati uspostaviti suradnju s drugim znanstvenicima iz humanističkih, tehničkih, prirodnih i društvenih znanosti, što zahtjeva multiperspektivni i multidisciplinarni pristup koji ima potencijal za stvaranje sasvim nove kvalitete nastave povijesti.*

U zbornik su uvršteni primjeri iz nastavničke prakse i projekti kao primjeri i okviri koji mogu poslužiti nastavnicima u njihovom svakodnevnom radu. Tako se tu mogu naći: *Projekt*

Žene i holokaust, Radionica Dubrovnik -grad po mjeri čovjeka i Zadarska blažena djeca . Vođeno je računa i o tome da se uvršteni primjeri mogu iskoristiti, implementirati i primijeniti kao strategije rada u vlastitoj nastavi.

Objavljeni su i samostalni istraživački radovi iz povijesti učenika osnovnih škola i učenika srednjih škola. Samostalni istraživački radovi učenika kao posebna kategorija natjecanja iz povijesti za učenike srednjih škola uvedeni su 2000./01. školske godine, a za osnovne škole od 2006./7. školske godine. Radovi promiču istraživačke metode u nastavi povijesti, a i zavičajnu povijest jer tema ovih radova treba biti vezana isključivo uz zavičajnu povijest. Ovakvi radovi daju dodatnu dimenziju nastavi povijesti, čine je zanimljivijom i uključenom u život lokalne zajednice. Objavljivanje samostalnih istraživačkih radova ima za cilj dati više prostora zavičajnoj povijesti u nastavi povijesti i predstavlja pokušaj revitalizacije zavičajne povijesti i upoznavanja nastavnika s vrlo zanimljivim i suvremenim strategijama i metodama rada u nastavi povijesti, a i popularizacije kategorije samostalnih istraživačkih radova učenika u natjecanju iz povijesti. U Zborniku su objavljeni sljedeći samostalni istraživački radovi učenika osnovnih škola: *Život između Zone A i Zone B, Zdravstvo u Rijeci od srednjeg vijeka do kraja 19. stoljeća, Povijest riječkog nogometa od prvih početaka do osnivanja NK Kvarner-NK Rijeka, Nepoznato o Ivanu Gunduliću, Rijeka u vrijeme Gabrielea D' Annunzija, Povijest rudarstva ivanečkoga kraja, Uspavani svjedok prošlosti: Ladanjsko-gospodarski kompleks Ragnina*; te samostalni istraživački radovi učenika srednjih škola: *Crkvica i eremitaža sv. Jere na Marjanu, Split u 13. stoljeću, Split u 17. i 18. stoljeću, Dubrovačko nabodište, Potok Vuger kroz povijest, Vještice iz Zeline-prilog poznavanju završetka progona vještica u Hrvatskoj i Dvorac Erdödy u Jastrebarskom*. Čitajući radove nastavnici i učenici proširuju vlastito znanje i poznavanje zavičajnih povijesti, a radovi dopunjuju, proširuju i produbljuju naša poznavanje povijesti u cjelini. Radovi svakako daju dobar uvid i u istraživačke metode rada i pokazuju da se poučavanje i učenje povijesti ne sastoji samo od zapamćivanja činjenica, nego da može i mora uključivati i znanstvenu dimenziju i istraživački rad.

Od stručnih članaka na kraju u Zborniku su objavljeni članci: *Strukturiranje samostalnih istraživačkih radova učenika iz povijesti* autori: Tvrtko Božić i Suzane Pešorda i *Povijest okoliša (ekohistorija) i zavičajna povijest*, autora dr.sc Hrvoja Petrića; koji bi trebali inspirirati nastavnike i pomoći im u planiranju i izradi samostalnih istraživačkih radova učenika iz povijesti te planiranju i izvedbi projekata i radionica vezanih uz nastavu zavičajne povijesti. Ovakvi članci zamišljeni su i kao poticaj nastavnicima povijesti da i sami dalje nastave teorijski i didaktičko-metodički promišljati ovaj specifični segment nastave povijesti. Ako to nije pretenciozno, nadamo se također da će ovaj zbornik ili barem neki od članaka utjecati na sastavljače kurikuluma nastave povijesti da uključe samostalne istraživačke radove učenika iz povijesti, povijest okoliša i zavičajnu povijest u kurikulum nastave povijesti, ostvarujući tako multiperspektivnost i multidisciplinarnost koje se stalno ističu kao poželjne u suvremenoj nastavi povijesti i znanosti.

Nadamo se da će Zbornik postati sredstvo komunikacije i suradnje među nastavnicima i historičarima, da će promicati ideju što boljeg poznavanja nacionalne i zavičajne povijesti i popularizirati povijest kao nastavni predmet. Također se nadamo da će ova korisna publikacija nastaviti izlaziti i idućih godina. Poželimo zborniku čitanost ne samo u relativno

uskom krugu zainteresiranih nastavnika povijesti, nego i šire jer u njemu ponešto za sebe mogu pronaći svi oni koje zanimaju povijesne i pedagoške teme.

Suzana Pešorda

IVAN T. BEREND, EKONOMSKA HISTORIJA EVROPE U XX VEKU., ARHIPELAG, BEOGRAD, 2009.

U svijetlu najnovijih događaja vezanih uz svjetsku ekonomsku krizu, koja će svakako biti zanimljiva povjesničarima, djelo koje ovako sveobuhvatno analizira ekonomsku povijest dvadesetog stoljeća pojavilo se upravo u najbolji mogući trenutak. Velika zainteresiranost stručnjaka i laika za uzroke koji su doveli do današnje situacije sigurno će mnoge potaknuti da posegnu za ovom knjigom. Kako i sam autor kaže, pisanje o ekonomskoj povijesti cijelog jednog stoljeća je vjerojatno preambiciozan i nimalo lagan poduhvat. Ali svojim iskustvom i stručnošću za ekonomsku problematiku, autor je napravio vrlo dobar posao. Ivan T. Berend je najprije doktorirao ekonomiju, a zatim povijest. Objavio je preko dvadeset šest knjiga uglavnom o gospodarskoj povijest. Uz sve visoke i počasne dužnosti koje je obnašao na svjetskim akademijama znanosti, važno je napomenuti da je u tranzicijskoj fazi Mađarske (1989. - 1993. godine) bio stručni konzultant i član stručnih i državnih komisija za pitanje ekonomske tranzicije i privatizacije.

Sam sadržaj knjige je podijeljen na šest glavnih poglavlja kroz koja se prati razvoj ekonomske povijesti Europe. U prvom poglavlju autor piše o formiranju europskog kapitalizma u Britaniji i sistemu *laissez-faire* do Prvog svjetskog rata. Britanija koja se ubrzano industrijalizirala dolazila je do granica svojeg mogućeg razvoja, te joj je bio potreban niz ekonomskih mjera i sustava kako bi se mogla dalje razvijati. Mjere poput smanjenja i ukidanja carina i uvođenje zlatnog standarda postupno su vodili do britanske dominacije u europskom gospodarstvu i formiranju sustava *laissez-faire*.

Vrhunac tog sustava je ujedno i početak njegovog kraja. Točka preokreta je ratna ekonomija u Prvom svjetskom ratu, gdje se država morala uplitati u ekonomiju kako bi mogla osigurati dovoljno resursa i "pravedno" ih raspodijeliti u svrhu održavanja tzv. vojno-industrijskog kompleksa. Nemogućnost da se ekonomija vrati na period prije rata i Velika depresija koja je uslijedila označila je kraj *laissez-fairea* i početak perioda jake državne intervencije u ekonomiju koji se prolongirao u novi period ratne ekonomije Drugog svjetskog rata.

Treće i četvrto poglavlje rezervirani su za dva svojevrsna skretanja ili devijacije u povijesnom razvoju ekonomskih sustava jer ne bi bili ostvarivi da nije bili diktatorskih političkih režima koji bi ih postavili. Riječ je o ekonomskom dirigizmu u autoritarnim fašističkim režimima i centralno planskom ekonomskom sistemu. Iako oba sustava imaju temelje u različitim ideologijama, potreba države da upravlja gospodarstvom u svrhu postizanja određenih ciljeva proizašla je iz lekcija naučenih tokom Prvog svjetskog rata i krize koja je uslijedila. Korištenje potencijala ratne privrede i rezultata koje je davala neke su zemlje vidjele kao priliku za smanjivanje jaza između zemalja periferije i razvijenih zemalja centra. Glavne karakteristike

Ekonomaska i ekohistorija
Economic- and Ecobistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Volumen VI. / Broj 6
Zagreb - Samobor 2010.
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR - 10000 Zagreb
tel.: +385/1/61-20-148, fax: +385/1/61-56-879

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnici / Co-publishers:

Međunarodni istraživački projekti: "Triplex Confinium - Hrvatska višegraničja u euromediteranskom kontekstu" (voditelj prof. dr. sc. Drago Roksandić) i Triplex Confinium - "Hrvatska riječna višegraničja" (voditeljica: doc. dr. Nataša Štefanec) Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Urednici / Editors-in-chief:

Hrvoje Petrić, Drago Roksandić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moačanin, Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksandić - predsjednik (Zagreb, Hrvatska), Daniel Barić (Le Havre-Pariz, Francuska), Slaven Bertoša (Pula, Hrvatska), Zrinka Blažević (Zagreb, Hrvatska), Tatjana Buklijaš (Auckland, New Zealand), Boris Golec (Ljubljana, Slovenija), Hrvoje Gračanin (Zagreb, Hrvatska), Andrej Hozjan (Maribor, Slovenija), Halil İnalçik (Ankara, Turska), Egidio Ivetic (Padova, Italija), Silviije Jerčinović (Križevci, Hrvatska), Karl Kaser (Graz, Austrija), Isao Koshimura (Tokio, Japan), Marino Manin (Zagreb, Hrvatska), Christof Mauch (München, Njemačka), Kristina Milković (Zagreb, Hrvatska), Ivan Mirnik (Zagreb, Hrvatska), Mirjana Morosini Dominick (Washington D.C., SAD), Lajos Rácz (Szeged, Mađarska), Gordan Ravančić (Zagreb, Hrvatska), Marko Šarić (Zagreb, Hrvatska), Mladen Tomorad (Zagreb, Hrvatska), Jaroslav Vencalek (Ostrava, Češka), Milan Vrbanus (Slavonski Brod, Hrvatska), Zlata Živaković Kerže (Osijek, Hrvatska)

Prijelom / Layout:

Meridijani, Alan Čaplar

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić

ISSN:

1845-5867

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2010.

Na naslovnici / Cover:

Vrh Kalnika Vranilac / Vranilac, Peak on Kalnik Hills
foto / photo: Alan Čaplar

Adresa uredništva / Mailing adress:

Hrvoje Petrić (urednik)
Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: h.petric@inet.hr

Tiskano uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH i Koprivničko-križevačke županije
